

ประสิทธิผลของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513-2518

นางสาวทัศนีย์ ทองศิริ

002743

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

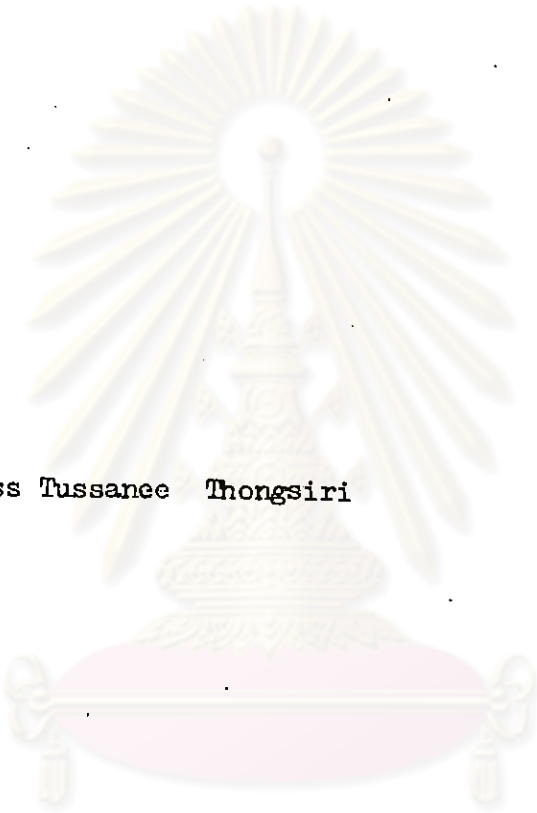
แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

I 16389133

THE EFFECTIVENESS OF THE LIBRARY SCIENCE CURRICULUM TOWARDS
PROFESSIONAL PERFORMANCE OF CHIANG MAI UNIVERSITY GRADUATES,
ACADEMIC YEARS 1970 - 1975

Miss Tussanee Thongsiri

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ประสิทธิผลของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ต่อการปฏิบัติงาน
ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513-2518

โดย   นางสาวทัศนีย์ ทองศิริ

แผนกวิชา   บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์นงลักษณ์ ไม่นายกิจ
   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร

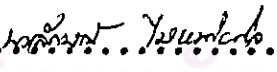

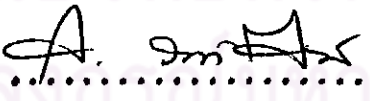
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

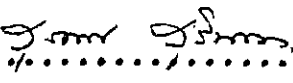

.....รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีฐ บุนนาค
(ผู้อำนวยการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์นงลักษณ์ ไม่นายกิจ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาพ สุจินดา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ประสิทธิผลของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ต่อการปฏิบัติงานของ
บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513 - 2518.

ชื่อนิสิต   นางสาว ทศนีย์ ทองศิริ

อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์นง อภัยณ์ ไม่นายกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร

แผนกวิชา   บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา   2520

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ รวมทั้งปัญหาเรื่องการเรียน การสอน การนำประโยชน์ของความรู้ที่ได้รับจากภาควิชาไปใช้ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและอุปสรรค เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ เสนอต่อภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัยใช้การส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์ ปีการศึกษา 2513 - 2518 จำนวน 112 ฉบับ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นแบบสอบถามจำนวน 103 ฉบับ หรือร้อยละ 91.96 ของบัณฑิตทั้งหมด ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามได้นำมาวิเคราะห์และเสนอในรูปของร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างในค่าประโยชน์ของหลักสูตรโดยการทดสอบค่าเอฟ (F - test) และเปรียบเทียบประโยชน์ของรายวิชาโดยใช้ ที-เทสต์ (t - test)

ผลการวิจัยสรุปจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดพบว่า ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์แล้ว บัณฑิตส่วนใหญ่ได้เข้ารับราชการโดยทำงาน

ในห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (34.69 %) รองลงมาได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน (30.61 %) และห้องสมุดเฉพาะ (24.49 %) ตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญคือบรรณารักษ์ (50.00 %) และอาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านห้องสมุด (30.62 %) สำหรับตำแหน่งงานที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ พนักงานธุรการ และผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 1.02

สำหรับการปฏิบัติงานในห้องสมุดประเภทต่าง ๆ บัณฑิตได้นำความรู้ที่ได้รับจากภาควิชาไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยระดับปานกลางและมาก วิชาที่บัณฑิตนำไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นวิชาในด้านเทคนิคและบริการ ซึ่งแยกตามประเภทห้องสมุดได้ดังนี้ ในห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย บัณฑิตมีความเห็นว่าวิชาที่ใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดได้แก่ บริการของห้องสมุด ปฏิบัติการห้องสมุด และการจัดหมู่หนังสือ และทำบัตรรายการ 2 ส่วนวิชาที่บัณฑิตในห้องสมุดเฉพาะเห็นว่าใช้ได้มากที่สุดได้แก่ การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ 1 และการจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ 2

ค่านิยมที่ปรากฏว่า บัณฑิตประสบปัญหาในการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยระดับปานกลาง ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุดในเรื่องหนังสือและวัสดุการอ่าน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน บัณฑิตประสบปัญหาน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

เกี่ยวกับความเห็นต่อการดำเนินงานของภาควิชา บัณฑิตส่วนใหญ่มีความต้องการให้ภาควิชาจัดดำเนินการด้านวิชาการมากที่สุด คือ เพิ่มการสอนวิชาการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน นอกจากนี้ในค่านิยมบัณฑิตต้องการให้ภาควิชาทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการให้แก่นักศึกษาเก่า เช่น จัดทำเอกสารบรรณารักษศาสตร์ออกเป็นประจำ และเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของภาควิชาโดยเฉพาะด้านวิชาการแก่นักศึกษาเก่า

ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นการเตรียมบุคลากรและวัสดุประกอบการเรียนให้รับกับนโยบาย

ของภาควิชาเกี่ยวกับโครงการขยายการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์จนถึงระดับปริญญาโท ภาควิชาควรสนับสนุนให้อาจารย์ประจำได้มีโอกาสศึกษาต่อ ทุนงาน และฝึกงานทางบรรณารักษศาสตร์ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ตลอดจนควรให้ความร่วมมือกับสำนักหอสมุด ในการสร้างและรวบรวมหนังสือและวัสดุสิ่งพิมพ์ทางบรรณารักษศาสตร์ เพื่อเป็นการส่งเสริม ประสิทธิภาพด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่ชุมชน และสามารถตอบสนอง ความต้องการของสังคมได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ภาควิชาควรใช้ข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร และการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ซึ่งจะยังผลให้เกิด ประโยชน์เป็นอันมากต่อภาควิชาในอนาคต

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   The Effectiveness of the Library Science
   Curriculum Towards Professional Performance
   of Chiang Mai University Graduates, Academic
   Years 1970 - 1975.

Name   Miss Tussanee Thongsiri

Thesis Advisors   Instructor Nonglak Minaikit
   Assistant Professor Dr. Tong-In Wongsotorn

Department   Library Science

Academic Year   1977

ABSTRACT

The purpose of this research is to evaluate the effectiveness of the Library Science curriculum through the study of the problems of learning and teaching of Library Science courses and to follow up the results of the implementation through the application of the knowledge gained, as well as to follow up the problems and difficulties faced during the working phases. The results and suggestions derived from the research will be presented to the Department of Library Science, Chiang Mai University.

The research method used for this project is a questionnaire type, of which 112 copies of questionnaire were sent to the Library Science graduates during academic years 1970 - 1975. Out of 112

copies of questionnaire sent to those graduates, 103 copies were completed and returned to the sender. This was rated at 91.96 % of all the graduates. The data derived were analyzed and presented in the form of Percentage, Mean, Standard Deviation, differences in applying the courses by F-test and comparative uses of each course by t-test.

The result concluded from all the returned questionnaire reveals that after graduating from the Department of Library Science, a large number of graduates entered the governmental services; of which 34.69 % worked in the college and university libraries, 30.61 % in the school libraries and 24.49 % in the special libraries. The professional positions which most of those graduates assume can be categorized as follows : librarians (50.00 %) and instructors working in the libraries (30.62 %). The least number of graduates are working as assistant librarians, general secretaries and private business personnel (1.02 %).

As for the same jobs in certain categories of libraries, the knowledge gained from the Department was applied by the graduates at the rate between medium and maximum. The courses which could be fully applied are mostly in the technical service and reader service. The application of information from those courses is evaluated according to the relevancy of the categories of libraries as follows: Those who work in the school and university libraries realize that the most applicable courses are Library Service, Practicum in Library

Science and Cataloging and Classification II. For those who work in the special libraries, Cataloging and Classification I and Cataloging and Classification II are the most applicable courses.

At the working level also, considerable amount of problems are faced by the graduates. They are the problems concerning the library itself, books and reading materials, manuals and equipment. However, the problems concerning the working condition itself are fairly minor, especially the ones concerning the relations with their superiors and with their colleagues. However, the graduates called for the Department to arrange more theoretical programs which will aim at a solution to the improvement of working efficiency of the graduates.

As for the opinions concerning the present operation of the Department, most of the graduates wish that the Department would put more stress on theoretical knowledge as well as offer more courses in Library of Congress Classification Scheme, they wanted the Department to form itself a center to publicize and communicate theoretical information to former students; such as, issuing Library Science monograph series and initiating more public relation programs concerning the Department's theoretical activities, to its former students.

Recommendations : To prepare the personnel as well as learning facilities in conformance with the Department's policy concerning the expansion of Library Science study programs for the graduate level,

the Department should offer more opportunities for the instructors to further their studies, to make study tours and to participate in the training programs relating to Library Science, both in Thailand and abroad. Furthermore, the Department should cooperate with the Central Library in the plan to set up Library Science collections in order to help create more efficiency in teaching, doing research, and rendering technical services to the community so as to meet the social needs more effectively.

Finally, the Department should utilize the data, opinions and suggestions derived from this research to set up guidelines to improve the curriculum and various operations of the Department, which in turn will be of great benefit to the Department in the future.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร อาจารย์ผู้ควบคุม การวิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยตรวจแก้ไขทุกตอนอย่างละเอียด นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาพ สุจินดา ช่วยให้คำแนะนำและแก้ไขเรื่องราว บางตอนให้ รวมทั้งศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงส์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไล ปานพลอย ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายศุภโชค รัตนฉัตร นางสาวดวงพรรณ อุนจะนำ นางสาวชลอรัตน์ วัชรบุตร อาจารย์ภรณ์ ศิริโชติ อาจารย์ละอองกาญจน์ สุริชัยพาณิชย์ และทุกท่านที่มีโอกาสวางนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จ

ทัศนีย์ ทองศิริ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย . . . . . ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ . . . . . ข

กิตติกรรมประกาศ . . . . . ฉ

รายการตารางประกอบ . . . . . ฅ

บทที่

1. บทนำ 1

    ความเป็นมาของปัญหา 1

    ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2

    วัตถุประสงค์ของการวิจัย 8

    ขอบเขตของการวิจัย 9

    ข้อตกลงเบื้องต้น 9

    วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย 9

    ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย 12

    นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย 12

    ข้อจำกัดในการวิจัย 13

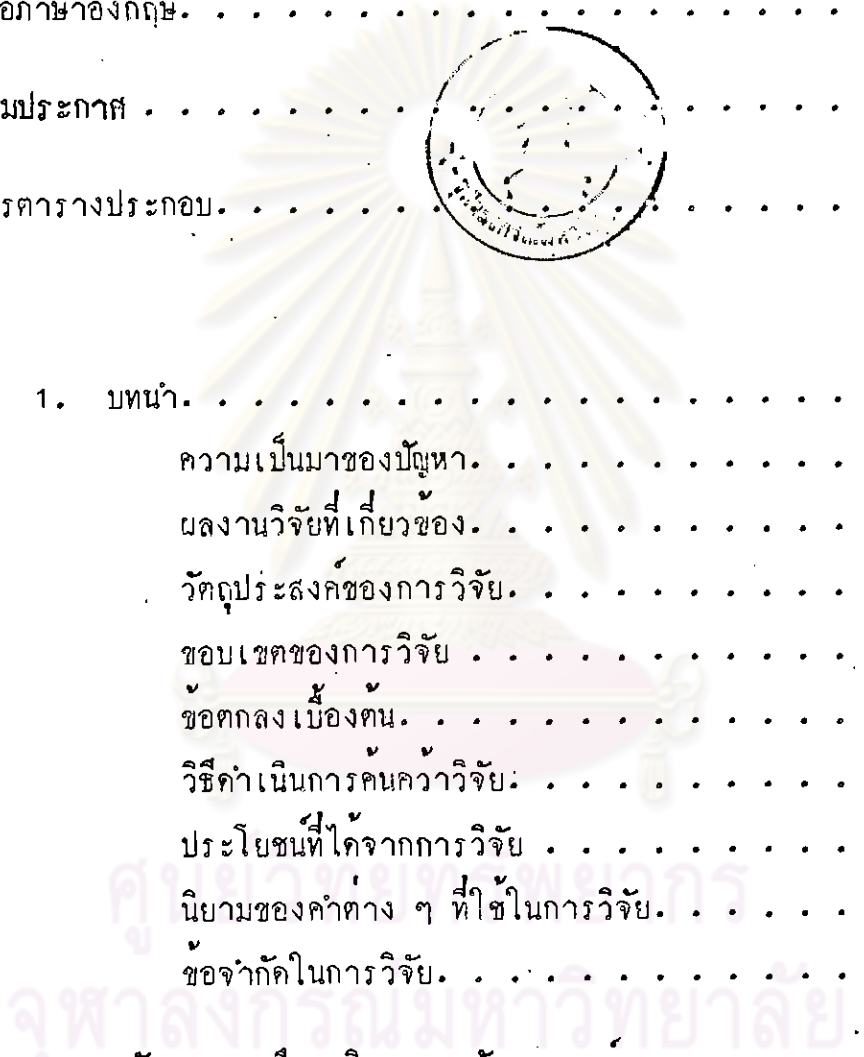
2. หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี 14

    พัฒนาการการศึกษาและหลักสูตรปริญญาตรี

    ในต่างประเทศ 14

        ประเทศสหรัฐอเมริกา 14

        ประเทศอังกฤษ 28

ประเทศฟิลิปปินส์	35
ประเทศอินเดีย	43
การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย	48
ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	59
วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย	61
ระบบการศึกษา	62
การจัดตั้งภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	62
หลักสูตร	64
การเรียนการสอน	69
อาจารย์	70
โครงการของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์	71
โครงการเปิดสอนบรรณารักษศาสตร์ในระดับ	
ปริญญาโท	71
โครงการบริการวิชาการแก่สังคม	71
3. วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์	73
วิธีดำเนินการวิจัย	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
สถานภาพของบัณฑิต	78
การศึกษาในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และการศึกษา	
อบรมหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว	79
การทำงาน	83
หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์	99
รายการความเห็นและข้อเสนอแนะ	132

บทที่	หน้า
4. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	138
สรุปผลการวิจัย	139
อภิปรายผล	143
ข้อเสนอแนะ	149
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก	161
ประวัติ	180

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	จำนวนบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513-2518.	78
2.	จำนวนบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์ จำแนกตามวิชาโท.	80
3.	ระยะเวลาที่บัณฑิตใช้ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	81
4.	การศึกษาต่อและอบรมครูงานของบัณฑิต จำแนกตามประเภทห้องสมุด.	82
5.	จำนวนบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในภาคต่าง ๆ	83
6.	จำนวนบัณฑิตตามหน่วยงาน จำแนกตามประเภทห้องสมุด.	84
7.	เปรียบเทียบตำแหน่งการทำงานของบัณฑิตเมื่อแรกจบการศึกษาและปัจจุบัน.	85
8.	จำนวนบัณฑิตจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด	87
9.	ประสมการณ์ในการทำงานของบัณฑิต.	88
10.	เปรียบเทียบอัตราเงินเดือนในปัจจุบันของบัณฑิต จำแนกตามประเภทห้องสมุด.	90
11.	ชนิดของงานที่บัณฑิตปฏิบัติอยู่ จำแนกตามประเภทห้องสมุด	92
12.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาในการปฏิบัติงานด้านห้องสมุดและการทำงาน ของบัณฑิต จำแนกตามประเภทห้องสมุด	94
13.	จำนวนบัณฑิตที่เป็นสมาชิกสมาคมหรือชมรมทางวิชาชีพ จำแนกตาม ประเภทห้องสมุด.	97
14.	จำนวนบัณฑิตจำแนกตามความต้องการในการประกอบอาชีพ.	98
15.	เหตุผลในการประกอบอาชีพบรรณารักษ์ของบัณฑิต	99

16.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต	100
17.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของบัณฑิตเป็นรายวิชาต่อเนื้อหาของ หลักสูตรในด้านการได้ความรู้	101
18.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของบัณฑิตเป็นรายวิชาต่อเนื้อหาของ หลักสูตรในด้านความน่าสนใจ	104
19.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของบัณฑิตเป็นรายวิชาต่อเนื้อหาของ หลักสูตรในด้านความเข้าใจ	107
20.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของบัณฑิตเป็นรายวิชาต่อเนื้อหาของ หลักสูตรในด้านความเหมาะสมที่จะเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก	110
21.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของบัณฑิตเป็นรายวิชาต่อเนื้อหาของ หลักสูตรในด้านประโยชน์ของงานปัจจุบัน จำแนกและเปรียบเทียบ ตามประเภทของสมศ.	113
22.	การวิเคราะห์หาความแปรปรวนระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของความ แตกต่างในด้านประโยชน์ของหลักสูตรต่อการปฏิบัติงาน	118
23.	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านประโยชน์ ของหลักสูตรต่อการปฏิบัติงาน	121
24.	จำนวนของระดับค่าคะแนนเฉลี่ยของหลักสูตรเป็นรายวิชา จำแนก ตามประเภทของสมศ.	125
25.	เปรียบเทียบความสำคัญของรายวิชาจำแนกตามประเภท	128
26.	ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับจำนวนรายวิชาที่กำหนดใน หลักสูตร	130
27.	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของบัณฑิตเรื่อง การสอน การใส่- อุปกรณ์ และการประเมินผล	131

28. คำเจดีย์นำหนักความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่บัณฑิตมีต่อ ภาควิชา	133
29. คำเจดีย์นำหนักความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการของ บัณฑิตที่ต้องการให้ภาควิชาจัดบริการ	135

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย